

lletres

UN ESPAI PER A JOAN VINYOLI

REFLEXIONS AL VOLTANT DEL LLEGAT DEL POETA

En un article publicat en el darrer número de la *Revista de Girona*, escrit a propòsit de la publicació de *La bastida dels somnis*, biografia de Joan Vinyoli de la qual sóc autor, Oriol Ponsatí manifestava una preocupació injustificada per la situació del fons documental del poeta. Per aquesta raó, amb la família de l'escriptor, hem cregut convenient i necessari donar a conèixer l'estat actual del valuós llegat i la seva futura destinació.

PEP SOLÀ > TEXT

Ja fa uns quants anys que Santa Coloma de Farners s'ha anat «retroband» amb el poeta Joan Vinyoli, el qual digué que en aquesta població havia descobert «el món i els seus matisos». Es referia, de segur, a la descoberta simultània de la natura, l'amor i la poesia durant els estius de la seva infantesa i noiesa. Mentrestant, s'hi anat forjant un projecte singular: la creació d'un espai al servei de l'obra i la memòria del poeta.

L'Espai Vinyoli

Són diversos els poetes que tenen algun lloc que, per raons diferents, ha esdevingut espai físic de referència i irradiació de la seva obra. Pensem, sense sortir de casa nostra, en l'Arxiu Joan Maragall a Barcelona o la Casa Museu

Verdaguer a Tavèrnoles. Més enllà, podem pensar en Rilke, honorat a Sierre i a Raron (al Valais de Suïssa), Hölderlin a Tübingen (Alemanya), W. B. Yeats a Galway (Irlanda), Ted Hughes a Devon (Anglaterra) o John Keats a Roma.

L'Espai Vinyoli s'ubicarà dins el marc de la Casa de la Paraula (vegeu <http://www.casa-delaparaula.cat>), projecte museístic en construcció que té per objectiu

FONS VINYOLI

>> *Màquina d'escriure de Joan Vinyoli.*

Hi ha la profunda convicció que l'Espai Vinyoli hauria fet molt feliç el poeta i que podrà també fer feliços els seus lectors i estudiosos

mostrar l'aportació que, des de Santa Coloma de Farners, s'ha fet a la cultura. Estarà situat, doncs, a tocar del campanar de l'església, a prop de can Cuera, la casa on va viure el poeta, a prop també de la Biblioteca Municipal que

>> Vinyoli, dalt del turó del Vent, a Santa Coloma, l'any 1965.

porta el seu nom, i no gaire lluny dels camins, de la riera i dels boscos d'alzines sureres, elements tan vinculats a aquella descoberta iniciàtica.

L'espai tindrà tres funcions que van ser determinants perquè la família del poeta, arribat el moment de prendre una decisió sobre el llegat, prioritzés aquesta opció i renunciés a lliurar o vendre el llegat a la Biblioteca de Catalunya, institució que hi havia mostrat molt d'interès. Totes dues opcions eren i són dignes, per descomptat, però hi ha la profunda convicció que la finalment escollida hauria fet molt feliç el poeta i podrà també fer feliços els seus lectors i estudiosos. Aquestes seran les funcions essencials:

1. Mantenir la unitat del llegat Vinyoli, és a dir, del patrimoni literari que inclou el fons documental, la biblioteca, objectes personals i part del mobiliari de casa seva.

2. Ser un centre de documentació i divulgació, al servei dels estudiosos de la seva obra i la d'altres autors que s'hi van relacionar.

3. Ser un centre interpretatiu. Aquest aspecte és potser el més singular i mereix un tractament més extens.

Centre interpretatiu de l'obra de Vinyoli

L'Espai Vinyoli hauria d'oferir al visitant, de qualsevol edat, l'experiència d'entrar en l'univers de la seva poesia per les vies intel·lectual, emocional i sensorial. Amb els recursos audiovisuals i plàstics necessaris, a l'espectador, a més de poder conèixer les dades biogràfiques del poeta i les bàsiques de la seva obra, li haurien d'«arribar» la temàtica dels poemes,

>> Galls de la col·lecció del poeta.

Tenim la certesa que «el lloc» darrer de Vinyoli havia de ser a Santa Coloma, el lloc de la seva «infància daurada», el que va propiciar l'esclat de la seva obra i el del «crit de la natura» que la inaugura

els seus paisatges centrals (Santa Coloma, Begur i Barcelona), la seva sonoritat (les campanes, la veu del gall salvatge, l'embat de les onades, el cant del rossinyol...), els seus símbols (el gall, el griu, el vent d'aram, la nit, el foc, l'arbre...), els seus colors... També hauria de poder gaudir de l'audició d'una bona selecció de poemes recitats per ell mateix i de la veu dels diferents rapso-des del país que han interpretat els seus versos.

Els diferents elements del mobiliari que formen el llegat han de facilitar aquesta connexió de l'espectador amb l'extraordinari «domini màgic» del po-

>> Joan Vinyoli. Retrat de Josep M. Sostres datat l'any 1937.

eta: la taula de treball, la màquina d'escriure, el moble-vitrina on tenia els llibres més estimats i on guardava la correspondència més preuada, la col·lecció de galls de ceràmica, les figures del pessebre, els retrats que li van fer diversos artistes, alguns dels quadres que tenia a les parets de casa seva, les fotografies més emblemàtiques...

Penso que la sola possibilitat que aquest espai pugui arribar a ser realitat ja és una notícia celebrable per a tots els amants de la literatura i, en especial, de la poesia de Vinyoli. I si, pel que fos, no es portés a terme en un termini raonable, els hereus, que conserven la propietat del llegat, se'n podrien plantejar una altra destinació.

Estat actual del llegat

Des de l'estiu de l'any 2008 el llegat del poeta es troba a Santa Coloma, en les condicions establertes en un document de preacord de cessió. Mentre no s'acabin les obres, les tres parts del llegat (mobiliari, biblioteca i fons do-

La sola possibilitat que aquest espai pugui arribar a ser realitat ja és una notícia a celebrar per a tots els amants de la literatura i, en especial, de la poesia de Vinyoli

cumental) tenen una ubicació provisional, diferent per a cadascuna a causa de les seves respectives característiques, i s'ha preferit, per raons òbvies de protecció, una certa discreció en la divulgació d'aquests emplaçaments.

La part més valuosa, la del fons documental, es troba en una casa particular, per desig de la família, amb l'encàrrec explícit de ser inventariada. Jo mateix he tingut la fortuna de poder fer aquesta labor. No es tracta d'un inventari exhaustiu, document a document –que ja faran els especialistes en el seu moment–, sinó descriptiu del contingut de les diferents carpetes que va deixar el poeta. Podem dir que, ara mateix, tenim un bon plànol de la documentació: sabem tot el que hi ha i on és cada cosa, és a dir, a quina carpeta de quina capsa es troba. La correspondència també ha estat inventariada i classificada. Estimo que el nombre de documents pot voltar els cinc milers sense comptar el fons fotogràfic.

D'altra banda, aquesta ubicació provisional del que podem dir-ne, per entendre'ns, Arxiu Vinyoli –com ja fa Xavier Macià en l'edició de l'*Obra completa* de l'any 2001– no ha impedit que poguessin ser ateses diverses sol·licituds de consulta; en cada cas, com és natural en aquest període transitori, amb el permís explícit de la família. Les peticions de més complexitat podran ser ateses properament, quan estiguin formalitzats els protocols que han de regular els mecanismes de consulta, reproducció i digitalització de documents.

Estem convençuts, doncs, que els futurs estudiosos es trobaran en el millor escenari per aprofundir en l'obra del poeta perquè, en la decisió de la família de cedir el llegat a Santa Coloma de Farners, també hi entra en joc alguna cosa que va més enllà de les raons meramente tècniques: hi ha la voluntat de correspondre a l'interès que s'ha mostrat des d'aquesta població per retrobar el poeta i la convicció que «el lloc» darrer de Vinyoli havia de ser aquest, el de la seva «infància daurada», el que va propiciar l'esclat de la seva obra, el del «crit de la natura» que la inaugura.

Pep Solà és estudiós de Joan Vinyoli.